

Oděv našich předků – informace pro vyučující

Program začíná **promítáním** fotografií a povídáním o oblečení v pravěku na základě archeologických nálezů (15 – 20 minut).

Poté se třída rozdělí na 4 skupinky, které si postupně vyzkoušejí **4 aktivity** (cca po 15 minutách), které souvisejí s výrobou oděvů v pravěku:

- předení nitě z ovčí vlny na vřetenu,
- tkaní ozdobných pásků na karetkách,
- tkaní látky na svislém tkalcovském stavu,
- prohlížení archeologických nálezů (škrabadla, šídla, přesleny, závaží tkalcovského stavu, jehlice, spony, knoflíky ...). Děti si mohou vzít do rukou **originály** staré několik tisíc let.

Pro připomenutí nových znalostí dostanete s sebou do školy krátký **vědomostní test**, případně obrázek na vymalování, také postup barvení světlící barvířskou a popis tkaní na karetkách.

Tipy na rozvíjení tématu ve škole po absolvování programu

Jazyková výchova

- Během programu zazněly názvy různých předmětů. Pamatujete si, co znamenají? Jak asi vznikla? Znáte některá? (Např. přeslen, vřeteno, šídlo, brdo, předení, skaní, tkaní, osnova a útek, záponka.)
- Znáte nějaký příběh, pohádku nebo báseň, kde se mluví o výrobě oblečení, předení, tkaní apod.?

Matematika a její aplikace

- Z mladší doby železné, z období Keltů, byly nalezeny nitě 0,3 – 3mm silné. Kolik metrů nitě 0,3mm silné bychom potřebovali k utkání 1m² látky? A kolik metrů nitě 3mm silné? Kdybychom tyto nitě natáhli vzdušnou čarou od školy, kam bychom dosáhli?

Informační a komunikační technologie

- Najděte si potřebné informace na internetu.

Výchova k občanství

- Kdybyste si chtěli prohlédnout součásti oděvů a předměty související s výrobou oblečení v pravěku, kam byste se šli podívat?

Fyzika

- Vřeteno se skládá z přeslene a dřevěného dřívku. Přeslen zde funguje jako závaží a setrvačnick. Na jakém principu funguje setrvačnick?
- Při skaní se do sebe skrotí 2 nitě. (Tak se dělají také provazy.) Jak to že se nerozpletou?

Chemie

- Pravěké oděvy jsou vyrobené i organických materiálů? Za jakých podmínek se mohou zachovat dodnes a proč? (V suchu, vlhku bez přístupu vzduchu, v mrazu, v solných dolech, v patině a rzi kovových předmětů.)
- Pravěké oděvy byly vyrobeny z kůží a kožešin, lnu, konopí, kopřiv aj. rostlinných vláken, vlny, zvířecí srsti, žíní apod. Které materiály se mohly zachovat v rašeliništi a proč?
- Proč nesaháme na železné předměty v muzeu holou rukou, ale v rukavici?
- Na železných a bronzových předmětech (náramcích, dýkách, opaskových přezkách apod.) se mohou zachovat pravěké tkaniny ve rzi a patině. Proč? K jakému procesu tam došlo?
- K ustálení přírodních barev se používaly v pravěku různá činidla, mohli použít např. síran železnatý a síran měďnatý. Jsou tyto látky nebezpečné? Jak fungují činidla?
- Udělejte pokus s barvením anebo korozí.

Přírodopis

- K barvení se používala různá barviva rostlinného původu. Znáte nějaké barvicí rostliny? Rostou u nás volně v přírodě? Jak vypadají?
- V Číně se používalo hedvábí již v pravěku. Jak se získává?
- Ovčí vlna se používá dodnes a její použití je doloženo z pravěku. Když najdou archeologové pravěké kosti, je těžké rozlišit kosti ovcí a koz. Proč?

Člověk a svět práce

- Vytvořte si karetky (anebo svislý tkalcovský stav) a zkuste si něco utkat.
- Kopřivová vlákna se používala k výrobě nití a kopřivovými listy se barví nazeleno. Víte, že se z kopřiv dá uvařit také čaj? Zkuste to.
- Všichni znají pohádku Jak krtek ke kalhotkám přišel. Víte jak vypadá len? Můžete si jej sami vypěstovat.